

S t a n o v i s k o

Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k věcnému záměru zákona o vyvlastnění

I.

K celkovému zaměření věcného záměru

Předkladatelem věcného záměru zákona o vyvlastnění (dále též „věcný záměr“) je Ministerstvo pro místní rozvoj. Cílem je:

- zrychlení procesu vyvlastnění, konkrétně zkrácením délky vyvlastňovacího řízení, snížením počtu a délky soudních řízení a urychlením zahajování staveb, které jsou na vyvlastňovacích procesech závislé;
- nastolení optimální situace, kdy není umožněno jednostranné prosazování zájmů vyvlastnitelů reprezentujících zájem společnosti na úkor vlastníků, zároveň však není vlastníkům dovoleno, aby realizaci stavby, s níž nesouhlasí, zmařili, neúměrně ji protahovali či bránili stavbám, které mají celospolečenský význam;
- zvýšení právní jistoty v otázkách náhrady za vyvlastnění a zvýšení motivace k uzavírání dohod o získání práv;
- rozšíření předmětu vyvlastnění, přesun nákladů na druhé znalecké posudky z vyvlastnitelů na vyvlastňovací úřady a úprava příslušnosti vyvlastňovacího úřadu v závislosti na výsledku rekonstrukce stavebního práva;

Věcný záměr dále:

- reaguje na roztříštěnost právní úpravy vyvlastnění v důsledku existence speciální úpravy v zákoně č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 416/2009 Sb.“), tím, že navrhuje včlenit speciální úpravu vyvlastnění obsaženou v tomto zákoně do nového zákona o vyvlastnění;
- připouští, v souvislosti s novelou zákona č. 416/2009 Sb., účinnou od 1. 1. 2021 (zákon č. 403/2020 Sb.) v rámci dalších prací možnost prověření souběhu řízení povolovacího a vyvlastňovacího jako obecné právní úpravy, což by také přispělo ke zrychlení majetkoprávní přípravy staveb;
- reaguje na změny a nové instituty, které přinesl stávající občanský zákoník, jako například práva stavby jakožto věcného práva;
- řeší otázky střetu vyvlastňovacího a exekučního řízení.

Na základě jednání s dotčenými resorty je řešení problematiky roztříštěnosti právní úpravy předkládáno ve variantách:

- Varianta I. zachovává současný stav, to znamená zákon o vyvlastnění jako obecný právní předpis a zachování speciální úpravy pro některé druhy staveb v zákoně č. 416/2009 Sb.
- Varianta II. předpokládá v rámci nového zákona o vyvlastnění samostatnou část, která bude upravovat odlišnosti od obecné úpravy obsažené v zákoně č. 416/2009 Sb., pro stavby dle tohoto zákona a možné další vybrané stavby.

II.

Vztah k vládní protikorupční politice

Předkládaný věcný záměr byl v rámci projednávání Plánu legislativních prací vlády na rok 2020 zařazen mezi materiály, které budou projednány Radou vlády pro koordinaci boje s korupcí. Z hlediska vztahu k vládní protikorupční politice lze věcný záměr zařadit do prioritní oblasti hospodárného nakládání s majetkem státu s přímou vazbou na rekonstrukci stavebního práva. Příslušné protikorupční opatření v souvislosti s předložením věcného záměru bylo součástí Akčního plánu boje s korupcí na rok 2020.

Z hlediska změn s potenciálně protikorupčním efektem věcný záměr nově nastavuje vztahy mezi jednotlivými aktéry na straně státu a předpokládá začlenění vyvlastňovacích úřadů do státní stavební správy a jejich posun na krajskou, příp. ústřední úroveň. Nová struktura by měla umožnit eliminaci současné fragmentace, zlepšit metodické vedení podřízených úřadů, zvýšit koordinaci a zlepšit komunikaci. Ke snížení prostoru pro korupci má potenciál přispět rovněž plánovaná digitalizace stavebního řízení, ze které budou moci těžit i vyvlastňovací úřady, jež jsou již i dnes často součástí stavebních úřadů.

III.

Způsob projednání věcného záměru

Mezirezortní připomínkové řízení bylo zahájeno dne 25. srpna 2020 a ukončeno dne 15. září 2020. K věcnému záměru bylo uplatněno celkem 423 připomínek, z toho 263 zásadních. Věcný záměr je vládě předkládán bez rozporu. Návrh stanoviska byl zpracován na základě závěrů z jednání pracovní komise předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k hospodárnému nakládání s majetkem státu ze dne 28. ledna 2021.

IV.

Návrh změn

Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí nenavrhuje ve věcném záměru žádné změny.

V.

Závěr

Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí doporučuje vládě v souladu s článkem 4 odst. 2 písm. a) Jednacího řádu Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí schválit materiál „Věcný záměr zákona o vyvlastnění“.

Ing. Andrej Babiš v. r.
předseda Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí